

100 LAT WSPÓŁPRACY POLSKO-JAPOŃSKIEJ

♦ Szefowie dyplomacji Japonii Tarō Kōno i Polski Jacek Czaputowicz spotkali się w Warszawie w lipcu 2018 roku

Historia naszych kontaktów obfituje w przykłady przyjaźni

TARŌ KŌNO

Między Polską i Japonią zbudowana została relacja oparta na wzajemnym zaufaniu, wsparta ogromną życzliwością i wdzięcznością – pisze minister spraw zagranicznych Japonii.

Bardzo się cieszę, że mogę podzielić się z obywatelami Polski moimi przemyśleniami z okazji wyjątkowego jubileuszu, jakim jest 100. rocznica nawiązania stosunków dyplomatycznych między Japonią i Polską.

Sto lat temu Japonia uznała niepodległość nowo odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej i nawiązała z nią stosunki dyplomatyczne. Od tamtego czasu nasze relacje stale się rozwijają. Ich długa historia obfituje w przykłady przyjaźni między oboma narodami. Jednym z najbardziej symbolicznych wydarzeń jest pomoc Japonii dla dzieci syberyjskich w latach 1920–1922. Mając w pamięci tamte wydarzenia, Polacy ciepło przyjęli u siebie dzieci poszkodowane w dwóch wielkich trzęsieniach ziemi: w Kobe (1995 r.) i wschodniej Japonii (2011 r.). W taki sposób między naszymi krajami zbudowana została relacja oparta na wzajemnym

zaufaniu, wsparta ogromną życzliwością i wdzięcznością.

Wspólne wartości

Ja sam mam szczególne wspomnienia związane z Polską. W 1984 r. studiowałem przez pół roku w Szkole Głównej Handlowej. W lipcu ubiegłego roku po raz pierwszy od 34 lat ponownie odwiedziłem Warszawę. Byłem zaskoczony ogromnymi zmianami, jakie nastąpiły w Polsce. Bardzo ucieszyło mnie także ciepłe przyjęcie, z którym się spotkałem. Podczas rozmowy z ministrem spraw zagranicznych Polski panem Jackiem Czaputowiczem potwierdziliśmy, że Polska i Japonia są ważnymi partnerami, którzy podzielają i umacniają podstawowe wartości, jak demokracja, prawa człowieka i praworządność.

Intensyfikacji ulegają także nasze relacje gospodarcze. W Polsce działa

obecnie ponad 300 firm japońskich. Wraz z wejściem w życie umowy o partnerstwie gospodarczym między Japonią a Unią Europejską (EPA) w lutym tego roku spodziewam się wzrostu eksportu do Japonii polskich specjalów i ceramiki, a także importu

Czy osoby, które 100 lat temu przyczyniły się do nawiązania stosunków dyplomatycznych między nami, wyobrażały sobie, że tak odległe kraje staną się sobie tak bliskie?

W tym roku chcielibyśmy przybliżyć Polakom różne oblicza Japonii.

uszowy, m.in. pokaz tańca nihon buyō, spektakl teatru nō czy siódma edycja Matsuri – Pikniku z kulturą japońską. Na wszystkie te wydarzenia serdecznie państwa zapraszam. Będę niezmiernie szczęśliwy, jeśli dzięki nim Japonia stanie się państwem jeszcze bliższe i odkryją państwo nowe aspekty jej kultury.

Okazja do lepszego poznania

Wraz z ministrem Czaputowiczem zobowiązaliśmy się dołożyć wszelkich starań, aby ten rok jubileuszowy był dla naszych krajów uroczystą okazją do lepszego poznania siebie nawzajem.

Mam nadzieję, że będzie on dobrym rozpoczęciem kolejnych 100 lat, które będą obfitowały we wspaniałe wydarzenia zarówno w Japonii, jak i w Polsce. Życzę wspaniałych obchodów tej wyjątkowej rocznicy.

—tytuł i śródtytuły pochodzą od redakcji

” W 1984 r. studiowałem przez pół roku w Szkole Głównej Handlowej. W lipcu ub. roku po raz pierwszy od 34 lat znów odwiedziłem Warszawę. Byłem zaskoczony ogromnymi zmianami, jakie nastąpiły w Polsce

japońskich samochodów i części do Polski. Co więcej, uruchomione w 2016 r. bezpośrednie połączenie lotnicze między naszymi krajami będzie od wiosny obsługiwane codziennie.

Mamy za sobą wystawę „Przyjaźń ponad czasem i granicami” oraz spektakle teatru ludowego kagura.

Przed nami jeszcze wiele przedsięwzięć uświetniających rok jubile-

100 LAT WSPÓŁPRACY POLSKO-JAPOŃSKIEJ

Japończycy i Polacy mają podobny charakter

ROZMOWA | Sądzę, że nasze kraje będą nadal zacieśniać współpracę w wielu dziedzinach: polityce, gospodarce czy kulturze – mówi Tsukasa Kawada, ambasador Japonii w Polsce.

Jak ocenia pan relacje japońsko-polskie na przestrzeni tych 100 lat?

Japonię i Polskę, kraje odległe geograficznie, łączą głębokie relacje, niezbędne we współczesnym świecie. Z okazji stulecia nawiązania relacji dyplomatycznych w galerii plenerowej Łazienek Królewskich została zorganizowana wystawa pt. „Przyjaźń ponad czasem i granicami” poświęcona historii przyjaźni łączącej nasze narody. Prezentowała m.in. sylwetki Polaków związanych z Japonią. Sądzę, że część z nich może być dla państwa zaskoczeniem.

W 1904 r. Józef Piłsudski udał się do Japonii z nadzieją na uzyskanie wsparcia dla polskich dążeń niepodległościowych. Nawiązał wówczas kontakty z japońskimi politykami, które utrzymywał także w następnych latach. Starszy brat Józefa, Bronisław, prowadził badania nad Ajnami, ludnością zamieszkującą wyspę Hokkaido. Wyniki jego prac znacząco przyczyniły się do lepszego poznania ich języka i kultury.

W latach 30. ubiegłego wieku do Japonii przybył ojciec Maksymilian Kolbe, który prowadził działalność misjonarską w Nagasaki. Razem z nim przyjechał brat Zenon Żebrowski, który przez następne kilkadziesiąt lat poświęcił się niesieniu pomocy sierotom i ubogim.

W czasie II wojny światowej konsul Japonii w Kownie Chiune Sugihara uratował życie ok. 6000 polskich i litewskich Żydów, wystawiając im wizy tranzytowe do Japonii.

Po I wojnie światowej, w latach 1920–1922, Japoński Czerwony Krzyż wspomógł akcję ratunkową dla blisko 800 dzieci, potomków polskich zesłańców, mieszkających w trudnych warunkach na Syberii. Po latach Polacy odwiedzili się za ten gest dobrej woli, zapraszając do Polski dzieci poszkodowane w wyniku trzęsienia ziemi w Kobe w 1995 r. oraz we wschodniej

AMBASADA JAPONII W POLSCE

Japonii w 2011 r. Jak państwo widzą, już od ponad stu lat Japonia i Polska połączone są bliskim partnerstwem, dla którego nie liczą się czas i odległość.

Miło mi także poinformować, że z okazji setnej rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych pod koniec czerwca z wizytą do Polski przybędą Ich Cesarskie Wysokości Książę Akishino i Księżna Kiko. Nadmienię, że będzie to pierwsza zagraniczna wizyta

kształcenie kadr. Jednym z efektów współpracy rządów obu krajów jest powstanie w 1994 r. Polsko-Japońskiej Wyższej Szkoły Technik Komputerowych (obecnie Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych; PJATK), uczelni ukierunkowanej na nauczanie praktyczne w dziedzinie IT. Japonia nie tylko udzieliła wsparcia finansowego, lecz także oddelegowała ekspertów i przyjęła stażystów z Polski,

kapitałem japońskim, głównie w sektorze wytwórczym i spożywczym. Mieszka tu także ponad 1600 Japończyków, a liczba turystów z Japonii przekroczyła 60 tys. osób. Nie myślę się chyba, sądząc, że Polacy mogą częściej niż kiedyś stykać się z produktami japońskimi. W 2015 r. wystartował program „Zwiedzaj i pracuj”, a w 2016 r. Polskie Linie Lotnicze LOT uruchomiły bezpośrednie połączenie lotnicze między

wielu latach przeznaczyl fundusze z otrzymanej Nagrody Kioto na budowę muzeum, które stałoby się domem dla kolekcji Feliksa Jasieńskiego. Ziszczeniem młodzięńczych marzeń reżysera jest Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie stojące nad samym brzegiem Wisły, naprzeciwko Wawelu. W ciągu roku organizowanych jest tam wiele wystaw poświęconych Japonii i można w skupieniu obcować z japońską kulturą.

Ja osobiście interesuję się oraz praktykuję tradycyjny japoński teatr nō i jestem niezwykle szczęśliwy, że ta sztuka sceniczna ma wielu wielbicieli także w Polsce. Dzięki pomocy i wsparciu entuzjastów w czerwcu będziemy gościć grupę profesjonalnych aktorów z Japonii, którzy zaprezentują spektakl przed polską publicznością.

Miałem także okazję poznać nauczycielkę Drogi Herbaty, która pobierała nauki w siedzibie rodu Urasenke w Kioto, a obecnie przekazuje swoim rodakom wiedzę o tym rytuale i jego duchu. Wiele jest również niezwykle płynną japońszczyzną. Byłem bardzo szczęśliwy, widząc, że Polacy interesują się Japonią, jej kulturą i pragną lepiej ją poznać.

Jak zapafruje się pan na przyszłość naszych krajów?

Sądzę, że Japonia i Polska będą nadal zacieśniać współpracę w wielu dziedzinach – polityce, gospodarce czy kulturze. W 2015 r. nawiązaliśmy partnerstwo strategiczne, a w 2017 r. ogłoszony został plan działania na rzecz jego implementacji. Liderzy obu krajów potwierdzili, że podzielimy podstawowe wartości, takie jak wolność, demokracja i prawa człowieka, oraz jesteśmy ważnymi partnerami angażującymi się w problemy o charakterze globalnym. Zadeklarowali też wolę dalszej współpracy w przyszłości.

Nasze kraje ściśle współpracują także w dziedzinie energetyki oraz innowacji. Uważam, że umowa o partnerstwie gospodarczym między Japonią i UE, która weszła w życie 1 lutego, przyczyni się do dalszego zacieśniania naszych relacji. Pracując w Polsce, odkryłem, że Japończycy i Polacy mają podobny charakter – przejawia się to m.in. w sumienności i poważnym podejściu do życia. Podczas działania tak samo zwracamy uwagę na uczucia drugiego człowieka. Myślę, że skoro nasze cechy narodowe są tak zbliżone, to otwierają się przed nami szerokie perspektywy współpracy. ©

—rozmawiał
Jeremi Jędrzejkowski

” Liderzy naszych krajów potwierdzili, że podzielimy podstawowe wartości, takie jak wolność, demokracja i prawa człowieka oraz jesteśmy ważnymi partnerami angażującymi się w problemy o charakterze globalnym

Księcia Akishino jako następcy tronu.

A jak przebiega współpraca gospodarcza?

Uważam, że japońsko-polskie relacje ekonomiczne z każdym rokiem są coraz silniejsze. Po zmianie ustroju w 1989 r. polska gospodarka odnotowuje stabilny wzrost, w szczególności po wstąpieniu do Unii Europejskiej w 2004 r. Japonia aktywnie włączyła się we wspieranie rozwoju Polski poprzez współpracę naukowo-techniczną, pomoc w opracowywaniu rozwiązań formalnoprawnych oraz

tym samym wyraźnie przyczyniając się do kształcenia wysoko wykwalifikowanych specjalistów informatyków. Jesienią ubiegłego roku uczestniczyłem w uroczystościach rozpoczęcia roku akademickiego i szkolnego w PJATK oraz w Liceum Akademickim. Było dla mnie zaszczytem móc zwrócić się do wielu młodych osób, od których zależeć będzie w przyszłości rozwój Polski.

Obecnie w Polsce działa ok. 300 przedsiębiorstw z

Warszawą i Tokio. Bardzo się cieszę, że w tak różnorodny sposób kontakty między Japonią i Polską ulegają intensyfikacji, przez co mamy coraz więcej okazji do lepszego poznania się nawzajem.

Co w Polsce wywarło na panu największe wrażenie?

Od objęcia stanowiska jestem pod ogromnym wrażeniem, jak bardzo lubiane i popularne w Polsce są tradycja i kultura Japonii. Warto przypomnieć, że śp. Andrzej Wajda zachwycił się w młodości japońskimi drzeworytami ukiyoe i po

100 LAT WSPÓŁPRACY POLSKO-JAPOŃSKIEJ

Wizyta Ich Cesarzkich Mości Cesarza i Cesarzowej Japonii

W lipcu 2002 r. z wizytą do Polski przybyli Ich Cesarzkie Moście Cesarz Akihito i Cesarzowa Michiko. Złożyli wieniec na Grobie Nieznanego Żołnierza, spotkali się z parą prezydencką Aleksandrem i Jolantą Kwaśniewskimi, przedstawicielami rządu, świata kultury i nauki.

W programie wizyty znalazło się zwiedzanie Zamku Królewskiego i Starego Miasta w Warszawie, Centrum Kształcenia i Rehabilitacji w Konstancinie oraz Koncert Chopinowski w Łazienkach Królewskich. Ich Cesarzkie Moście spotkali się także z władzami Uniwersytetu Warszawskiego oraz wykładowcami i studentami tamtejszej japonistyki, najstarszego w Polsce ośrodka prowadzącego studia nad Japonią, obchodzącego w tym roku swoje stulecie.

W Krakowie z kolei spotkali się z przedstawicielami świata kultury na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz odwiedzili Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha (obecnie Muzeum). Przez Polaków witani byli ciepło i serdecznie.

Polska wyraźnie wywarła na nich duże wrażenie – po wizycie Ich Cesarzkie Moście powiedzieli: – Byliśmy poruszeni, że nawet w trudnych warunkach dziejowych ludzie cenili swoją kulturę, która była dla nich oparciem.

*Materiał przygotowany przez Partnera dodatku
– Ambasadę Japonii*

◀ Ich Cesarzkie Moście z prezydentem Aleksandrem Kwaśniewskim i jego małżonką podczas przyjęcia w rezydencji ambasadora Japonii Hideakiego Uedy

Partnerstwo strategiczne

WSPÓŁPRACA | Stosunki polsko-japońskie podniesiono do rangi Partnerstwa Strategicznego w 2015 roku.

Japonia i Polska dzielą uniwersalne wartości takie, jak wolność, demokracja i prawa człowieka. Współpracujemy w wielu dziedzinach w oparciu o traktaty i porozumienia. W lutym 2015 r. w Tokio Premier Japonii Shinzo Abe i ówczesny Prezydent RP Bronisław Komorowski podnieśli nasze relacje do rangi Partnerstwa Strategicznego. Tym samym uznali nasze kraje za ważnych partnerów razem podejmujących globalne wyzwania.

We wspólnym oświadczeniu dotyczącym Partnerstwa Strategicznego obaj przywódcy zgodzili się co do dalszego umacniania wszechstronnej współpracy w takich dziedzinach jak polityka, gospodarka, bezpieczeństwo i obronność, nauka, kultura, kontakty międzyludzkie, a także kwestie regionalne i międzynarodowe.

W maju 2017 r., podczas spotkania ówczesnego ministra spraw zagranicznych Japonii Fumio Kishida z polskim szefem dyplomacji Witoldem Waszczykowskiem, podpisano Plan Działania na rzecz implementacji Partnerstwa Strategicznego na lata 2017–2020. Szefowie dyplomacji potwierdzili wolę zacieśniania współpracy m.in. politycznej i gospodarczej. Strona polska wyraziła duże zainteresowanie rozwojem nowych technologii w dziedzinie energetyki, w tym technologii czystego węgla oraz reaktora wysokotemperaturowego typu HTR. Ministrowie przyjęli także wspólne stanowisko w zakresie współpracy między Japonią i Grupą Wyszehradzką.

W lipcu 2018 r. wizytę w Polsce złożył minister spraw zagranicznych Japonii, Tarō Kōno, który spotkał się z ministrem Jackiem Czaputowiczem. Podczas wspólnej konferencji prasowej ministrowie zaprezentowali oficjalne logo stulecia nawiązania stosunków dyplomatycznych między Japonią i Polską oraz zapowiedzi wyteżone działania na rzecz upamiętnienia tego jubileuszu. Mając na uwadze prężny rozwój polskiej gospodarki oraz korzyści płynące z inwestycji japońskich przedsiębiorstw, jak również wpływ bezpośredniego

◀ Wizyta prezydenta Bronisława Komorowskiego w Japonii i podpisanie umowy o wprowadzeniu programu „Zwiedzaj i pracuj” w 2015 r. Na zdjęciu prezydent z premierem Shinzō Abe

połączenia lotniczego między Warszawą i Tokio na przepływ ludności, szefowie dyplomacji obu krajów zgodzili się w kwestii dalszego zacieśniania relacji ekonomicznych. Rozmawiali także o współpracy na arenie globalnej, w tym

sytuacji w Korei Północnej i na Bliskim Wschodzie, problemie zmian klimatu, współpracy z NATO oraz międzynarodowym wolnym handlu.

W lutym weszła w życie umowa o partnerstwie gospodarczym między Japonią i UE,

która daje nadzieję na znaczne ożywienie gospodarcze.

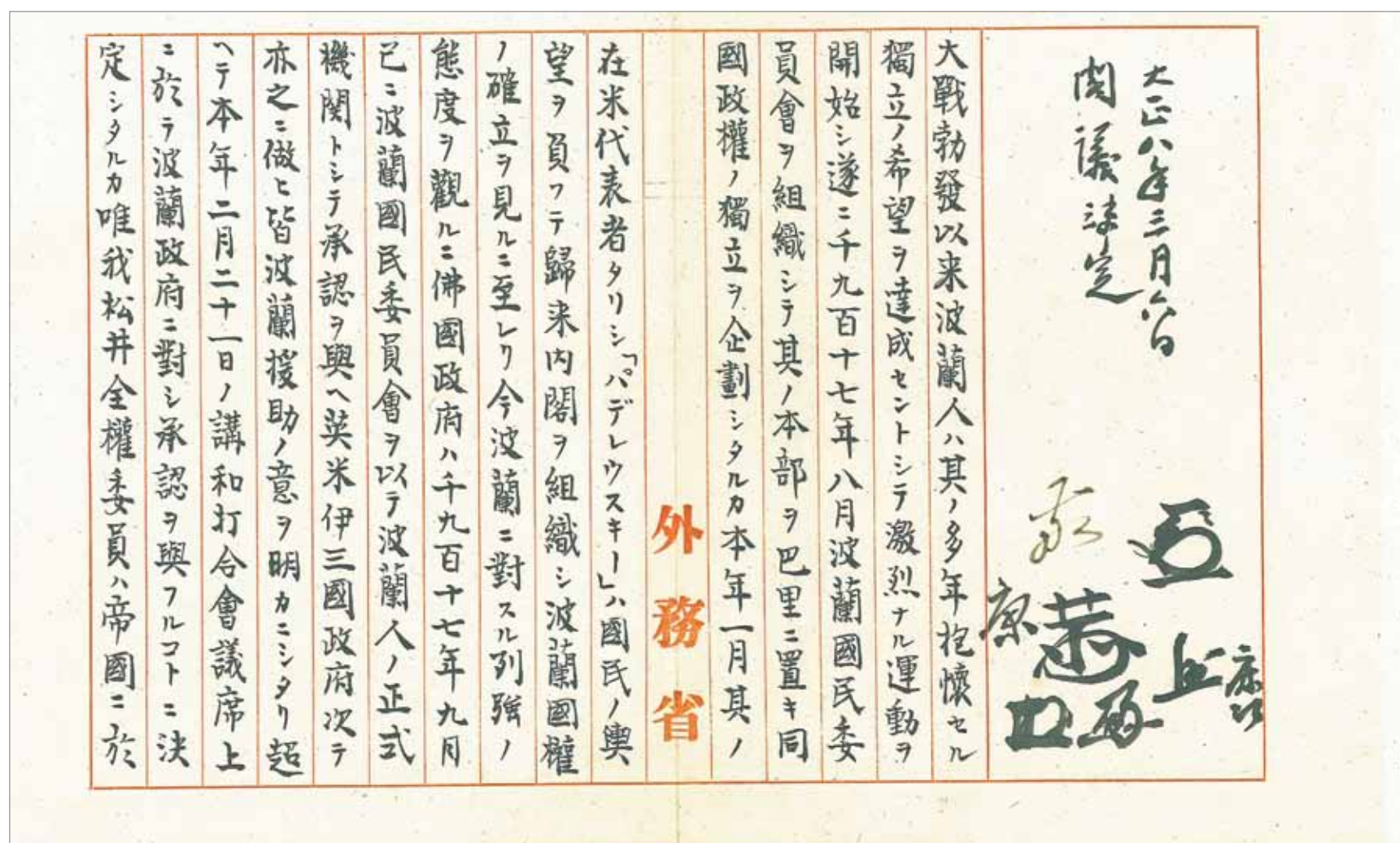
*Materiał przygotowany
przez Partnera dodatku – Ambasadę Japonii*

100 LAT WSPÓŁPRACY POLSKO-JAPOŃSKIEJ

Polska i Japonia – dzielą nas kilometry, a co nas łączy?

HISTORIA | Mimo znacznej odległości geograficznej nasze kraje od 100 lat tradycyjnie łączy przyjaźń i dobra wola.

♦ Decyzja
rządu
japońskiego
o uznaniu
niepodległej
Polski
(1919 r.)

♦ Józef Piłsudski

♦ Yasumasa Fukushima w trakcie podróży

Oficjalne stosunki dyplomatyczne zostały nawiązane w marcu 1919 roku, w przełomowym dla Polski momencie dziejowym, kilka miesięcy po odzyskaniu niepodległości. Japonia jako pierwszy kraj w Azji i piąty na świecie (po USA, Francji, Wielkiej Brytanii i Włoszech) uznała Polskę jako niepodległe państwo. Od tego czasu mimo znacznej odległości geograficznej nasze kraje tradycyjnie łączą więzy przyjaźni i dobrej woli. Nawet wtedy, gdy podczas II wojny światowej (grudzień 1941 r.) stosunki dyplomatyczne zo-

stały zerwane i znaleźliśmy się w przeciwnych obozach, trwała japońsko-polska współpraca wywiadów wojskowych.

Po zmianie ustroju w Polsce w 1989 roku, Japonia w ramach programów wsparcia gospodarczego (ODA) wyraziła pomoc Polakom, dążącym do budowy nowoczesnego państwa. Odtąd z każdym rokiem coraz bardziej rozwija się współpraca między naszymi krajami, m.in. w dziedzinie polityki, bezpieczeństwa, nauki i kultury. Stale rośnie także wymiana turystyczna. Jednak historia naszych relacji wykracza poza 100 lat.

Pierwszym Japończykiem, który postawił stopę na ziemiach polskich, był major Yasumasa Fukushima, odbywający samotną podróż konną z Berlina do Władystoku. Według źródeł historycznych, miał na celu zdobycie informacji na temat Rosji. Było to w 1892 roku: 24 lutego dotarł do Warszawy, uporządkowanej, gwarnej i ożywionej – jak pisał – stolicy wolnej niegdyś Polski.

Szczególne wrażenie wywarł na nim Zamek Królewski, świadczący nie tylko o świetności dawnego królestwa polskiego, ale także o wysokiej kulturze Polaków (E. Pałasz-Rutkowska, A.T. Romer „Historia stosunków polsko-japońskich 1904–1945”, Biblioteka Fundacji im. Takashimy, Wydawnictwo TRIO, Warszawa 2009, s. 39). Dzięki Fukushimie, który podczas swojej podróży prowadził szczegółowe zapiski, Japończycy dowiedzieli się o Polsce i jej tragicznych losach pod zaborami.

Bracia Piłsudscy i Japonia

W 1904 roku, podczas wojny japońsko-rosyjskiej, Józef Piłsudski i Roman Dmowski pojechali do Japonii, gdzie spotkali się z przedstawicielami Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Sztabu Generalnego, nawiązując pierwsze kontakty między naszymi krajami. Piłsudski chciał m.in. uzyskać wsparcie finansowe na rzecz powstania przeciwko Rosji w Królestwie Polskim. Uważał, że taka współpraca będzie korzystna dla Japonii, gdyż osłabi siły rosyjskie na

100 LAT WSPÓŁPRACY POLSKO-JAPOŃSKIEJ

tysiące

Maksymilian Kolbe i Zenon Żebrowski

HISTORIA | W Kraju Kwitnącej Wiśni znani ze swojej działalności dobroczynnej stali się polscy franciszkanie.

Dalekim Wschodzie. Dmowski był przeciwny temu rozwiązaniu.

Ostatecznie Piłsudskiemu nie udało się zrealizować wszystkich planów, ale już wtedy zawiązała się nić porozumienia i sympatii między Polakami a Japończykami. Rząd Japonii zgodził się wtedy na specjalne traktowanie polskich jeńców wojennych, żołnierzy wcielonych do armii rosyjskiej (ponad 4000 osób), o co zabiegali i Piłsudski, i Dmowski. W 1927 roku Piłsudski został odznaczony Orderem Wschodzącego Słońca. Z kolei w 1928 roku z jego inicjatywy 51 oficerów armii Cesarstwa Japonii zostało odznaczonych orderami Virtuti Militari.

Ważną postacią w kontaktach japońsko-polskich jest także starszy brat Józefa Piłsudskiego, Bronisław, wybitny etnograf, badacz kultury Ajnów, rdzennej ludności Hokkaido. Zesłano go na Sachalin za rzekomy udział w zamachu na cara Rosji (1887). Tam pojął za żonę krewną naczelnika ajnuskiej wioski (ok. 1903) i miał z nią dwójkę dzieci. Poznał tylko swojego syna, córka urodziła się po jego wyjeździe do Japonii.

ZE ZBIORÓW MUZEUM JÓZEFY PIŁSUDSKIEGO W SUŁEJÓWKU

♦ **Portret Bronisława Piłsudskiego** w stroju ajnuskim, 1912 rok, Adomas Varnas (1879–1979)

Wyjechał sam, gdyż żona nie chciała opuszczać kraju. Potomkowie Piłsudskiego żyją do dzisiaj w Japonii, jego wnuk Kazuyasu Kimura odwiedzał Polskę kilkakrotnie.

Pamięć wciąż żywa

Dorobek naukowy Piłsudskiego jest imponujący: prowadził on szeroko zakrojone badania nad językiem, kulturą i zwyczajami Ajnów, które skrupulatnie dokumentował. Łączna objętość jego „Dzieł zebranych” wynosi 1700 stron, pozostawił po sobie bogaty zbiór fotografii dokumentalnych. Stworzył także słownik języka ajnuskiego liczący ok. 10 tys. słów.

Sz szczególnie cenne są woskowe wałki fonograficzne, na których Piłsudski nagrywał rozmowy Ajnów. Fonograf Edisona, którego do tego używał, był wówczas szczytem techniki. Dzięki zaś osiągnięciom współczesnej techniki, japońskim naukowcom udało się odtworzyć te zapisy.

Jednakże Piłsudski był nie tylko wnikliwym obserwatorem społeczności Ajnów. Poza Hokkaido odwiedził także Tokio, Kobe, Jokohamę i Nagasaki. Spotykał się z japońskimi społecznikami, dziennikarzami, nauczycielami. Szczególnie zaprzyjaźnił się z Shimeiem Futabateiem, pisarzem i tłumaczem (z języka rosyjskiego), z którym założył pierwsze Towarzystwo Japońsko-Polskie w Japonii i dzięki któremu poznał wiele ważnych osobistości.

Pamięć o Piłsudskim jest w Japonii żywa. W 2013 roku na terenie Muzeum Ajnów w Shiraoi na Hokkaido stanęło popiersie badacza.

*Materiał przygotowany przez
Partnera dodatku – Ambasadę Japonii*

W 1930 r. do Japonii przybyli franciszkanie ojciec Maksymilian Kolbe i brat Zenon Żebrowski. W Nagasaki założyli misję i drukarnię. Na peryferiach miasta ojciec Kolbe wybudował klasztor – Ogród Niepokalanej – a także nauczał w seminarium w Nagasaki. Wkrótce po przyjeździe do Japonii zaczął wydawać „Rycerza Niepokalanej”, który osiągnął nakład ponad 50 000 egzemplarzy. W 1936 r. powrócił do Polski.

W Japonii pozostał jednak brat Zenon, nazywany przez Japończyków Zeno. Po wybuchu bomby atomowej w Nagasaki w sierpniu 1945 r., choć sam uciekał, poświęcił się pomocy jej ofiarom oraz ludziom, którzy utracili w czasie wojny cały swój dobytek. Szczególną opieką otoczył dzieci – bezdomnym sierotom wojennym dał schronienie w ośrodku franciszkanów w Nagasaki.

Od 1950 r. prowadził działalność dobroczynną w Ari-no Machi („mieście mrówek”), czyli Asakusa w Tokio, wspólnocie ludzi ubogich i bezdomnych. Przyczynił się do powstania różnych instytucji dobroczynnych: m.in. w 1962 r. założył w Hiroszimie ośrodek dla niepełnosprawnych umysłowo. Działał niezwykle intensywnie w całym kraju, niósł pomoc także ofiarom klęsk żywiołowych.

W 1969 r. brat Zeno został odznaczony Orderem Świętego Skarbu w uznaniu dla jego poświęcenia i działalności społecznej. Działania charytatywne prowadził aż do swojej śmierci w 1982 r. W prefekturze Shizuoka, niedaleko góry Fuji, stoi pomnik upamiętniający brata Zenona wykonany przez Adolfa Ryszkę i Hajime Togashiego. W 1998 r. powstał film animowany o bracie Zenonie „Zeno kagirinaki ai ni” („Zeno – bezmiar miłości”).

*Materiał przygotowany przez
Partnera dodatku – Ambasadę Japonii*

ARCHIWUM NIEPOKALANÓW. KLASZTOR ZAKONU BRACI MNIEJSZYCH KONWENTUALNYCH

♦ **Św. Maksymilian Kolbe** (w środku w pierwszym rzędzie) w Nagasaki

♦ **Brat Zenon Żebrowski** z japońskimi dziećmi z ubogich rodzin, dla których zorganizował zawody sportowe z nagrodami

100 LAT WSPÓŁPRACY POLSKO-JAPOŃSKIEJ

Andrzej Wajda i jego Japonia

♦ Andrzej Wajda i Krystyna Zachwatowicz-Wajda w pawilonie herbacianym w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha

♦ Budynek Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha

KULTURA | Muzeum Manggha stanowi urzeczywistnienie młodzięcych marzeń wybitnego reżysera.

W listopadzie 1994 roku w Krakowie otwarto Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha (od 2007 jako Muzeum), powstałe z inicjatywy Andrzeja Wajdy i Krystyny Zachwatowicz-Wajdy. Autorem projektu jest japoński architekt Arata Isozaki, z którym pracował wówczas Krzysztof Ingarden, obecny konsul honorowy Japonii. Isozaki otrzymał w 2019 r. Nagrodę Pritzke-
ra, najważniejsze wyróżnienie w dziedzinie architektury. W ceremo-

nii otwarcia Centrum wzięli udział prezydent Lech Wałęsa oraz książę Takamado z małżonką.

Manggha stanowi urzeczywistnienie młodzięcych marzeń wybitnego reżysera o budowie muzeum – domu dla kolekcji entuzjasty i kolekcjonera sztuki japońskiej, Feliksa „Mangghi” Jasieńskiego (1861–1929), którą miał okazję po raz pierwszy obejrzeć w czasie okupacji, w 1944 roku, na wystawie w Sukiennicach. W 1987 roku Andrzej Wajda otrzymał Nagrodę Kioto, przyznaną przez Fundację Inamori i całą kwotę (450

tys. dol.) przeznaczył na realizację swojego zamierzenia.

Reżyser powiedział: – Odbierając z rąk Pana, Panie Prezydencie, Nagrodę Kioto, cofnę się w przeszłość, aby przypomnieć niezwykle zdarzenie, jakim była dla mnie w najcięższym roku wojny i niemieckiej okupacji wystawa sztuki japońskiej w Krakowie. Tyle jasności, światła, ładu i poczucia harmonii nie widziałem nigdy przedtem – było to moje pierwsze w życiu spotkanie z prawdziwą sztuką... Jestem szczęśliwy. Nagroda Kioto, którą dziś otrzyma-

łem, rzuca pomost nie tylko pomiędzy Polską i Japonią, ale również – poprzez ideę Muzeum Sztuki Japońskiej w Krakowie – pomiędzy wiekiem XX a XXI.

Wsparcia finansowego na budowę muzeum udzielił także rząd i Związek Zawodowy Kolei Wschodniej Japonii oraz osoby prywatne.

W lipcu 2002 roku Muzeum Manggha gościło Ich Cesarskie Moście, w czerwcu 2013 roku wizytę złożyła małżonka premiera Japonii, Akie Abe, a w październiku 2015 roku księżna Takamado.

Muzeum Manggha może się poszczycić jedną z największych w Europie kolekcji drzeworytów japońskich (ok. 4600 sztuk). Organizuje nie tylko wystawy prezentujące kulturę i sztukę Japonii, ale także inne wydarzenia: wykłady, warsztaty, pokazy, projekty edukacyjne i konferencje naukowe. Przy Muzeum działa również szkoła języka japońskiego i filia szkoły herbaty rodu Urasenke.

Materiał przygotowany przez Partnera dodatku – Ambasadę Japonii

Rozwój współpracy i stosunków gospodarczych

BIZNES | W Polsce działa ponad 300 przedsiębiorstw z kapitałem japońskim zatrudniających około 60 tys. osób.

W 1993 roku rząd Polski zwrócił się do Japonii z prośbą o pomoc w utworzeniu Polsko-Japońskiej Wyższej Szkoły Technik Komputerowych (obecnie Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych), uczelni zajmującej się praktycznym kształceniem specjalistów z branży IT, oraz opracowaniu programu nauczania. W odpowiedzi na ten apel Japonia udzieliła pomocy finansowej oraz oddelegowała łącznie 75 ekspertów Japońskiej Organizacji Współpracy Międzynarodowej (JICA).

Uczelnia rozpoczęła działalność w październiku 1994 roku i zaczęła się szybko rozwijać. Powstały oddziały zamiejscowe w Bytomiu (2003) oraz Gdańsku (2007). Obecnie PJATK jest jedną z największych uczelni o profilu informatycznym w Polsce. W październiku 2007 roku

♦ Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych

został otwarty także Wydział Kultury Japonii.

Szczególnie od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. zwiększyły się inwestycje firm japońskich. Obecnie na terenie kraju działa ponad 300 przedsiębiorstw z kapitałem japońskim zatrudniających około 60 tys. osób. Liczby te z każdym rokiem rosną, w miarę jak powstają nowe inwestycje i reinwestycje.

Od 2001 r. rozwija się polsko-japońska współpraca w zakresie energetyki. W 2004 r. powstało Polsko-Japońskie Centrum Efektywności Energetycznej, którego laboratorium zostało przekazane w 2017 roku Politechnice Warszawskiej. Zagadnienia związane z efektywnością energetyczną zyskują na znaczeniu, Japonia zaś ma tym samym swój ważny wkład w życie społeczeństwa w Polsce.

Materiał przygotowany przez Partnera dodatku – Ambasadę Japonii

100 LAT WSPÓŁPRACY POLSKO-JAPOŃSKIEJ

Wzajemne wsparcie

HISTORIA | W latach 20. ubiegłego wieku Japończycy pomogli prawie 800 polskim dzieciom. Polacy rewanżowali się w latach 1995–1996 i 2011.

ZE ZBIORÓW PANA TERUO MATSUNOTO

JAN WACKÓWSKI, ZE ZBIORÓW PROF. STANISŁAWA FILIPEKA

♦ Dzieci syberyjskie w szpitalu Japońskiego Czerwonego Krzyża w Tokio w 1920 r.

♦ Dzieci z Kobe w Płocku w sierpniu 1996 r.

Na początku XX wieku na Syberii w ciężkich warunkach mieszkało blisko 200 tys. Polaków: zesłańców politycznych, uchodźców wojennych, a także emigrantów zarobkowych pracujących przy budowie Kolei Transsyberyjskiej. Po wybuchu rewolucji październikowej ich sytuacja się pogorszyła.

Szczególnie dramatyczne było położenie dzieci: słabe, niesamodzielne, narażone na głód i choroby. By je ratować, w 1919 r. powstał Polski Komitet Ratunkowy Dzieci Dalekiego Wschodu. Rok później uzyskał on wsparcie od rządu Japonii: w pomoc dzieciom zaangażowały się Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Ministerstwo Wojsk Lądowych. W latach 1920–1922 dzięki Japońskiemu Czerwonemu Krzyżowi (JCK) i japońskiej misji wojskowej we Władywost-

ku z Syberii przewieziono do Japonii łącznie 765 dzieci (w ramach dwóch akcji).

W 1921 r. mali Polacy zostali umieszczeni w sierocińcu dobroczynnego towarzystwa buddyjskiego Fukudenkai, gdzie otoczono ich troskliwą opieką. Chore dzieci były leczone w szpitalu JCK. Ich pobyt w Japonii był wydarzeniem szeroko relacjonowanym w mediach. W kwietniu 1921 r. polskie dzieci odwiedziła cesarzowa Teimei. Po pobycie w ośrodku Fukudenkai dzieci zostały przewiezione do Stanów Zjednoczonych, gdzie znalazły się pod opieką tamtejszej Polonii. Podróż została sfinansowana przez stronę japońską.

W 1922 r. JCK przeprowadził kolejną akcję ratowania dzieci polskich. Tym razem mali Polacy trafili do Osaki. Po kilkutygodniowym pobycie, podczas którego zostali wyleczeni,

odżywni oraz wyposażeni w odzież i obuwie, powrócili do Polski.

Była to pierwsza w historii pomoc Japońskiego Czerwonego Krzyża dla obcego państwa. W 2002 r. z niezliczonymi już dziećmi syberyjskimi spotkali się cesarz Akihito i cesarzowa Michiko podczas oficjalnej wizyty w Polsce.

Polacy nie zapomnieli o wsparciu, jakie otrzymywali z Japonii w trudnych czy przełomowych momentach dziejowych. Dlatego kiedy w 1995 r. miasto Kobe dotknęło tragiczne w skutkach trzęsienie ziemi oraz kiedy w 2011 r. region Tohoku we wschodniej Japonii spustoszyło wielkie trzęsienie i tsunami, okazali swoją wdzięczność i solidarność, organizując akcje pomocowe i charytatywne dla poszkodowanych.

Profesor Stanisław Filipek (w 1995 r. radca handlowy Ambasady RP w

Tokio) w lipcu i sierpniu w latach 1995 i 1996 zaprosił łącznie około 50 dzieci, które ucierpiały w wyniku wielkiego trzęsienia ziemi w Kobe. Za jego sprawą do inicjatywy włączyły się samorządy, dzięki czemu możliwa była organizacja różnych imprez na szczeblu lokalnym, jak również pobytu dzieci w domach polskich rodzin. W sierpniu 2005 r. po dziesięciu latach, profesor Filipek ponownie zaprosił niemal dorosłe już dzieci do Polski.

Również w marcu 2011 r., kiedy wschodniej Japonii dotknął kataklizm, Polacy nie pozostali obojętni na los poszkodowanych. Osoby prywatne przekazywały datki na konto Ambasady Japonii. W całej Polsce z inicjatywy rządu, organizacji charytatywnych (Polska Akcja Humanitarna, Caritas, Polski Czerwony Krzyż), szkół każdego szczebla, instytucji kultural-

nych, mediów, a także osób prywatnych organizowane były akcje charytatywne.

Latem 2011 r. Polski Związek Karate Tradycyjnego w ramach akcji „Most Solidarności – polskie wakacje dla dzieci z Japonii” zaprosił na dwa tygodnie do Polski 30 dzieci w wieku 12–17 lat z terenów dotkniętych kataklizmem. W akcję zaangażowało się polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Sportu i Turystyki, a także wiele firm i instytucji. W 2012 r. ze środków polskich (m.in. PAH, Program Trzeci Polskiego Radia, Polska Izba Gospodarcza w Japonii) odbudowane zostało przedszkole Ashinome-Hoshiya w Kesenumie.

Materiał przygotowany przez Partnera dodatku Ambasadę Japonii

♦ Od lewej: przewodniczący Japońsko-Polskiej Grupy Parlamentarnej Izby Reprezentantów **Fukushiro Nukaga**, przewodnicząca Polsko-Japońskiej Grupy Parlamentarnej **Dorota Arciszewska-Mielewczyk**, ambasador Japonii **Tsukasa Kawada**, wicemarszałek Sejmu **Beata Mazurek**

” W styczniu bieżącego roku na zaproszenie Polsko-Japońskiej Grupy Parlamentarnej w Sejmie delegacja Japońsko-Polskiej Grupy Parlamentarnej Izby Reprezentantów z przewodniczącym Fukushima Nukagą na czele złożyła oficjalną wizytę w Polsce. Członkowie delegacji byli gośćmi honorowymi na przyjęciu inaugurującym obchody stulecia nawiązania stosunków dyplomatycznych między Japonią i Polską, wydanym przez ambasadora Tsukasę Kawadę. Na zdjęciu ambasador Kawada wraz z japońskimi i polskimi parlamentarzystami dokonuje tradycyjnego kagami-wari, czyli ceremonialnego rozbicia beczki z sake. W Japonii kagami-wari jest wykonywane m.in. podczas inauguracji ważnych wydarzeń.

Materiał przygotowany przez Partnera dodatku – Ambasadę Japonii

100 LAT WSPÓŁPRACY POLSKO-JAPOŃSKIEJ

Obchody stulecia stosunków dyplomatycznych w Polsce

KALENDARIUM | W bieżącym roku zaplanowanych zostało wiele interesujących wydarzeń kulturalnych i naukowych.

Rok 2019 obfituje w wydarzenia kulturalne i naukowe towarzyszące obchodom 100. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską i Japonią. Jeszcze do 24 marca w Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie można podziwiać wystawę „Tohoku. Japońskie rzemiosło artystyczne”. W kolejnych miesiącach także nie zabraknie wydarzeń. Ich kalendarium stale się powiększa, a aktualną listę można śledzić na stronie: <https://www.pl.emb-japan.go.jp/100/>

Kwiecień–maj

- Miesiąc japoński w Ogrodzie Botanicznym w Powsinie (Warszawa)
- Sympozjum naukowe oraz warsztaty Future text. Sztuka informacji w Japonii (Warszawa)
- Wystawa GEI-TEN (Muzeum Plakatu w Wilanowie – Warszawa)
- Międzynarodowa konferencja naukowa: nadzór korporacyjny, efektywność i społeczna odpowiedzialność biznesu (Łódź)
- Wystawa: Retrospektywa Koji Kamoji. Cisza i wola życia (Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha – Kraków)
- XIII Dni Japońskie (Łódź)
- Wystawa prac japońskich artystów (Wydział Informacji i Kultury Ambasady Japonii, Warszawa)
- Dziecięcy świat kimono (Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha – Kraków)
- 18. Biennale Sztuki Mediów WRO 2019 CZYNNIK LUDZKI (Wrocław)
- Pokaz japońskiego tańca tradycyjnego – Rankoh Fujima (Warszawa, Wrocław)
- VIII Ogólnopolskie Dni Kultury Japonii i Kultur Wschodu (Łódź)
- Sadzenie japońskich wiśni sakura (Olsztyn)

Czerwiec–lipiec

- XXII Międzynarodowy Festiwal i Konkurs Muzyki Gitarowej Trzęsacz (Pobierowo)
- Matsuri – Piknik z kulturą japońską (Służewski Dom Kultury – Warszawa)
- 5. Konkurs Kaligrafii Europy Środkowo-Wschodniej
- Wystawa prac japońskich artystów (Poznań)
- Występ Kitanodai Gagaku Ensamble (Muzeum Azji i Pacyfiku – Warszawa, Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha – Kraków)
- Seminarium Aikido (Suchy Las)
- Występ The Tokyo Ballet (Łódź)

Sierpień–wrzesień

- Wydarzenie „Fala stulecia” (Wrocław)
- Arcydzieła z kolekcji Ei Nakau (Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha – Kraków)
- Polsko-Japońska Konferencja Studencka 2019 (Warszawa, Toruń)

Październik–listopad

- Konferencja naukowa z okazji 100-lecia Japonistyki Uniwersytetu Warszawskiego (Biblioteka Uniwersytecka – Warszawa)
- Występ Kuromori Kabuki (Teatr Collegium Nobilium – Warszawa, Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha – Kraków)
- 100 prac japońskich kaligrafów na stulecie stosunków dyplomatycznych Polski z Japonią (Muzeum Okręgowe w Toruniu)
- Miecz japoński. Synteza sztuki i techniki. Wystawa mieczy z Muzeum Miecza Japońskiego Bizen-Osafune (Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha – Kraków)

Grudzień

- 25. rocznica powstania Muzeum Manggha (Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha – Kraków)

*Materiał przygotowany przez
Partnera dodatku – Ambasadę Japonii*

♦ Tancerz nihon buyō Rankoh Fujima

♦ Matsuri – piknik z kulturą japońską w Służewskim Domu Kultury w Warszawie w 2018 r.